

Studiegedrag 2008

Studenten zijn mondige, pragmatische en gemakzuchtige wezens

Jongeren zijn assertief, direct, werken goed samen en nemen niet meer voetstoots aan wat de docent zegt. Maar echt studieus zijn ze niet, vinden de docenten die hebben meegedaan aan de internetpeiling van *Beroep:Docent*. Een boek raadplegen is er niet meer bij. 'Alles gaat via de computer. Als ze daar niks bruikbaar vinden, zoeken ze niet verder.' Maar met een zes-minnetje voor orde, vlijt en netheid wordt de generatie 2008 toch weer goedgekeurd.

@ Rietje van Vliet

De student van tegenwoordig is een mondig, pragmatisch en gemakzuchtig wezen dat wel iets anders aan zijn hoofd heeft dan studeren. Meer dan de helft van de 229 deelnemers aan de internetpeiling van *Beroep:Docent* is het met deze stelling roerend eens. 'Ze zijn beter geworden in het onder woorden brengen wat ze niet willen', schrijft een hbo-docent uit de sector techniek. 'Ze gaan meer de discussie aan met docenten als ze onvoldoendes krijgen. Soms is dat terecht, soms onterecht.' Een docente met meer dan twintig jaar ervaring in het mbo en hbo, verwoordt het anders: 'Studenten weten precies hoe het moet, maar doen het niet. Ze denken overal gemakkelijk doorheen te komen, zonder al te veel inspanning.'

Het onderzoek naar de mening van docenten over het gedrag en de studiehouding van de student van tegenwoordig vond in juni plaats onder de lezers van de elektronische nieuwsbrief. Verreweg de meeste respondenten (65 procent) zijn al meer dan tien jaar in het onderwijs werkzaam. Onder hen zijn 78 docenten die al meer dan twintig jaar diverse studentengeneraties aan zich voorbij hebben zien trekken.

Maar is er wel sprake van echte generaties studenten? Is de huidige generatie zoveel anders dan de student van tien of twintig jaar geleden? In 1995 hield het toenmalige *HBO-Journaal* eveneens een peiling onder zijn lezers. Ook toen was de hbo-student, de goede niet te na gesproken, weinig studieus, passief en verwend, ongemanierd en niet gemotiveerd. 'Ze weten niets, maar toch staan ze met hun mening klaar', was een van de opmerkingen van toen. In de peiling van 2008 geven enkele ervaren docenten dan ook aan dat studenten niet zo erg veranderd zijn. 'Studenten blijven leuk door de jaren heen', schrijft een mbo-docente die meer dan tien jaar lesgeeft in de sector zorg & welzijn.

Nieuwe media

De deelnemers aan het onderzoek zijn bijna unaniem positief over de multimediatechnologieën van hun studenten. Ze kunnen doelgericht informatie opzoeken op internet, maken zich snel nieuwe software programma's eigen, geven de fraaiste powerpoint presentaties en leveren tegenwoordig bijna professioneel vormgegeven verslagen en scripties in.

Maar er kleven veel nadelen aan dit fanatieke internetgebruik. Een docent economie noemt als schrijnend voorbeeld een hbo-scriptie waarin www.google.com als bronvermelding was opgenomen. Natuurlijk, schrijft een hbo-docente, 'googelen heeft voordelen ten opzichte van dictaten maken met carbonpapier', maar er wordt wel veel kritiekloos geknipt en geplakt.

Bovendien vindt 55 procent van de deelnemers dat informatie die verder dan twee muisklikken verwijderd is, voor de Google-generatie niet bestaat. Er wordt geen boek meer geraadpleegd, verzucht iemand. 'Alles gaat via de computer en als ze daar niets bruikbaar vinden, zoeken ze niet verder.' Het resultaat is vaak een zinloos rapport.

Het ontbreekt studenten bovendien aan kritische zelfreflectie en doorzettingsvermogen. Vooral eerste- en tweedejaars zijn snel tevreden met wat ze op internet gevonden hebben. Enige diepgang is ze vreemd. Maar ook lijden de huidige studenten aan een chronisch gebrek aan kennis. De algemene ontwikkeling holt achteruit, schrijft een decaan uit het hbo. Parate kennis: ho maar! Nu is deze klacht van alle tijden, maar wie bijvoorbeeld de enorme waslijst aan kritische opmerkingen leest over schriftelijke taalvaardigheden, begint zich werkelijk zorgen te maken. Een docente uit het mbo plaatst er zelfs dertien uitroeptekens achter. Lezen is evenzeer problematisch, schrijft ze. 'Het woordbegrip gaat omlaag. Woorden als participeren en idealistisch kennen ze niet meer.'

Rekenen en wiskunde, ruimtelijk inzicht, logisch denken: ook daarin schiet de student van nu ernstig tekort. Geen wonder. Studenten krijgen te weinig les, verklaart zowel een mbo- als hbo-docente. 'Geef de studenten tijd om met de exacte leerstof echt te werken en de kans om het te snappen.'

Maar of dat helpt? Veel kritiek krijgen de studenten op hun studiehouding en studievaardigheden. Hun zelfsturingcapaciteit wordt door onderwijsontwikkelaars ernstig overschat, vindt tachtig procent van de deelnemers aan de internetpeiling. Studenten hebben geen actieve leerhouding, schrijft de een. Ze kunnen niet plannen, schrijft de ander. 'De school staat vaak op de tweede plaats; geld verdienen op de eerste plaats.' Motivatie, concentratie en zelfdiscipline scoren hoog op de lijst van studenteigenschappen die volgens de respondenten slechter zijn geworden.

Fatsoen

Wanneer je bij deze klachten ook nog eens het gebrek aan fatsoen optelt, lijkt het alsof docenten tegenwoordig geen goed woord meer overhebben voor hun pupillen. Niets is minder waar. De opvattingen liggen zeer genuanceerd. Studenten zijn absoluut niet dommer of slechter gemanierd dan tien of twintig jaar geleden, vindt een onderwijsmanager met meer dan twintig jaar ervaring in het hbo. 'De maatschappij is veranderd. Het is een tijd van globalisering en veranderende flexibele normen en waarden.'

Een hbo-docent economie wijst naar het docentencorps zelf: 'Studenten deugen beslist, als docenten hen maar uitdagen om prestaties te leveren.' Bovendien nemen studenten niet meer voetstoots aan wat de docent zegt, noteert een hbo-docente verpleegkundige. 'Die kritische houding werkt prikkelend voor de docenten.' Ze zijn assertiever, directer en komen op voor zichzelf. Ook zijn ze heel goed in het samenwerken. Al is dit wel het gevolg van het competentiegerichte onderwijs, nuanceert een mbo-docente economie.

Ondanks het vermeende tekort aan zelfsturing vindt menigeen dat studenten zelfstandiger zijn geworden. Ze zijn zelfverzekerder en kunnen meerdere zaken tegelijkertijd aanpakken. 'Er is sprake van een toenemend besef dat de studie binnen een redelijke tijd moet zijn afgerond. En er is meer ambitie om door te studeren.'

In de internetpeiling werd de deelnemers ook gevraagd hun studenten een cijfer te geven voor orde, netheid en vlijt. Een lastige vraag, vonden velen, juist omdat het oordeel over studenten nauwelijks in een cijfer is uit te drukken. Met een gemiddelde score van 5,9 krijgt netheid uiteindelijk nog het hoogste eindcijfer. Voor orde en vlijt krijgt de generatie 2008 een 5,8. Maar over de vlijtigheid lopen de meningen wel het meest uiteen. De respondenten delen relatief veel onvoldoendes uit, maar ook drie keer een 9 en zelfs twee keer een 10. 'Onze studenten zijn best wel gemotiveerd, al kan de tijd die in de studie gestopt wordt best wat omhoog.' ☺

De volledige uitslag van de peiling staat op www.beroepdocent.nl

Top 5: Studiehouding

Oppervlakkig, snel tevreden en gemakzuchtig	69%
Pragmatisch, uitgekookt en calculerend	45%
Gemotiveerd, betrokken bij de studie en leergierig	34%
Zelfverzekerd, mondig en actief	32%
Sociaal, gericht op samenwerking en behulpzaam	29%

Top 5: Complimenten

Handig met nieuwe media	75%
Openhartig en direct	50%
Gericht op samenwerking	30%
Verbaal begaafd	24%
Zelfverzekerd	19%

Top 5: Kritiek

Lessen niet voorbereiden	63%
Te laat komen en/of te vroeg vertrekken	52%
Telefoneren en sms'en tijdens de les	31%
Overal rotzooi achterlaten	21%
Eindeloos onderhandelen	20%

In totaal vulden 229 mensen de vragenlijst in. Van hen is 69 procent werkzaam in het hbo, 24 procent in het mbo en zeven procent in overige onderwijssectoren. 73 procent is docent, tien procent heeft een managementfunctie, vijf procent houdt zich bezig met onderzoek en ontwikkeling, vier procent is onderwijsondersteuner en acht procent heeft een andere functie in het onderwijs.